

RAN-1908060101055001

M.Com. (Semester-I) Examination March - 2026 Financial and Management Accounting (Paper-2)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: Student's Signature
--	--

પ્ર-1. અ) નીચેના વ્યવહારોની મુખ્ય ઓફિસના ચોપડામાં આમનોંધ લખો :- 10

- 1) મુખ્ય ઓફિસે પોતાની સીતા શાખાના ખર્ચા ₹ 5,50,000 અને જયા શાખાના ખર્ચા ₹ 4,00,000 ચૂકવેલ છે. જેનો કોઈ હવાલો ચોપડે નોંધેલ નથી.
- 2) સીતા શાખાની મિલકત પરનો ઘસારો ₹ 48,000 છે. મિલકત ખાતું મુખ્ય ઓફિસના ચોપડામાં રાખવામાં આવે છે.
- 3) ₹ 65,000 નો માલ અને ₹ 75,000 નો માલ મુખ્ય ઓફિસ બંને શાખાને મોકલે છે જે તારીખ 31 માર્ચ વર્ષના અંત સુધી શાખાને મળેલ નથી.
- 4) સીતા શાખાના ગ્રાહકે જયા શાખાને ₹ 75,000 નો માલ પરત કર્યો.
- 5) સીતા શાખા દ્વારા જયા શાખાને ₹ 4,60,000 નો માલ મોકલેલ જેની કોઈ નોંધ થઈ ન હતી.

બ) દિશાન કંપની લિમિટેડના તા 31-3-25 ના રોજ ના કાચા સરવૈયામાંથી નીચે મુજબની વિગતો મળી છે, જેને આધારે કંપનીના વાર્ષિક હિસાબોમાં જરૂરી અસર દર્શાવો.

વિગત	ઉધાર ₹	જમા ₹
આવકવેરાની જોગવાઈ 1-4-24		3,50,000
અગાઉથી ચૂકવેલ આવકવેરો 1-4-24	2,80,000	
અગાઉથી ચૂકવેલ આવકવેરો (ચાલુ વર્ષ)	3,00,000	
મૂળ સ્થાને કપાયેલ આવકવેરો	25,000	22,000
નફા નુકસાન ખાતુ 1-4-24		4,20,000

વર્ષ 2023-24 માં આવકવેરાની આકારણી ચાલુ વર્ષે પૂરી થઈ હતી. અને આવકવેરાની જવાબદારી ₹ 3,60,000 નક્કી કરવામાં આવી હતી. કંપનીનો ચાલુ વર્ષનો નફો ₹ 8,00,000 હતો અને કંપની 30% લેખે આવકવેરો ચૂકવે છે.

ઉધાર બાકી	₹	જમા બાકી	₹
ડિરેક્ટર ફી	15,500	કાચો નફો	3,30,000
વલીવટી ખર્ચા	35,000	ઈક્વિટી શેર મૂડી	10,00,000
રોકાણો	3,80,000	પ્રેફરન્સ શેર મૂડી	2,00,000
ઓડિટ ફી	3,500	સામાન્ય અનામત	4,80,000
વેચાણ ખર્ચા	25,800	જામીનગીરી પ્રીમિયમ	1,00,000
ઘાલખાધ	2,500	ખર્ચના બાકી દેવા	8,000
દેવાદારો	63,000	સૂચિત ડિવિડન્ડ ગયા વર્ષનું	50,000
પ્રેફરન્સ શેર મૂડી પરત ખાતું	2,20,000		
જમીન	9,00,000	6% ડિબેન્યર્સ	5,00,000
મકાન	5,20,000	કરવેરાની જોગવાઈ 1-4-24	2,35,000
પ્લાન્ટ	2,50,000	નફા નુકસાન ખાતું 1-4-24	95,000
ફર્નિચર	90,000	લેણદારો	85,000
આખર સ્ટોક	90,000	પરચુરણ આવક	35,600
રોકડ	50,000		
અગાઉથી ચૂકવેલ આવકવેરો			
2023-24	2,15,000		
2024-25	80,000		
ડિબેન્યર વ્યાજ	30,000		
ડિવિડન્ડ ચૂકવ્યું ગયા વર્ષનું	43,000		
લેણી હૂંડી	55,300		
બેંક	35,000		
બાકી હપ્તા	15,000		
	31,18,600		31,18,600

વધારાની માહિતી :

- તા. 6-12-24 ના રોજ ડિરેક્ટરોની મિટિંગમાં જે સભ્યોના હપ્તાની રકમ ચૂકવવાની બાકી ન હોય તેમને 5 શેર દીઠ એક પૂરેપૂરો ભરપાઈ થયેલ 1 બોનસ શેર તરીકે આપવાનું નક્કી કર્યું હતું, પરંતુ તેની ચોપડે અસર આપવાની બાકી છે.
- તા 1-10-24 ના રોજ પ્રેફરન્સ શેર 10 ટકાના પ્રીમિયમ પરત કરવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ તે અંગે ચુકવણી શેર ખાતે ઉધાર્યા સિવાય બીજી કોઈ અસર આપવામાં આવી નથી.
- વલીવટી ખર્ચમાં મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને મહેનતાણાના ₹ 5000 નો સમાવેશ થાય છે. ડિરેક્ટરોને ચોખ્ખા નફાના 5% લેખે મહેનતાણું ચૂકવવાનું છે
- મકાન પર 10% પ્લાન્ટ પર 12% અને ફર્નિચર પર 5% લેખે ઘસારો ગણવાનો છે
- રોકાણોમાં ₹ 1,20,000 સરકારી જામીનગીરીના અને બાકીના વિનસ કંપની લિમિટેડના શેરમાં (દરેક રૂપિયા 100 નો શેર દીઠ રૂપિયા 80 ભરપાઈ) રોકાણોનો સમાવેશ થાય છે.

- 6) 10,000 શેર દરેક ₹ 100 નો એક એવા પૂરેપૂરા મંગાવેલા છે જેમાંથી 1,000 શેર પર હપ્તાની રકમ લેણી છે.
- 7) ચાલુ વર્ષે અનામત ખાતે ₹ 40,000 લઈ ગયા બાદ ડિરેક્ટરોએ પૂર્ણ ભરપાઈ ઇક્વિટી શેર પર 6% લેખે ડિવિડન્ડની ભલામણ કરી છે.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી, કંપનીઝ એક્ટ 2013 ના શેડ્યુલ-III ની જરૂરિયાતો અનુસાર, તીર્થ કંપની લિમિટેડના ચોપડાઓમાં ઉભા નફા અને નુકસાન અને ઉભા પાકા સરવૈયાના રૂપમાં વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

પ્ર-3.

સુરત મુખ્ય ઓફિસની સીડની શાખાના ચોપડે તા. 31-3-25 ના રોજ નીચેની બાકીઓ હતી.

14

વિગત	ઉધાર \$	જમા \$
સ્ટોક	15,000	
ખરીદી વેચાણ	88,000	1,60,000
દેવાદારો લેણદારો	32,000	30,000
લેણીહૂંડી દેવીહૂંડી	25,000	15,000
મજૂરી	6,500	
પરચુરણ ખર્ચા	2,000	
ભાડું કરવેરા	4,800	
વહીવટી ખર્ચા	15,000	
વીમો	4,000	
સુરત કંપની તરફથી મોકલેલ માલ	20,000	
હાથ પર રોકડ	5,000	
બેંક સિલક	2,500	
મુખ્ય ઓફિસનું ખાતું		51,600
ફર્નિચર	1,800	
પ્લાન્ટ મશીનરી	35,000	
	2,56,600	2,56,600

- 1) તા. 31-3-25 ના રોજ હાથ પર સ્ટોકની કિંમત 30,000\$ હતી.
- 2) તા. 31-3-25 ના રોજ સુરત મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે સિડની શાખાનું ખાતું ₹ 33,54,000 ની ઉધાર બાકી દર્શાવતું હતું.
- 3) મુખ્ય ઓફિસ દ્વારા શાખાને મોકલેલ માલ ₹ 13,00,000
- 4) ચૂકવવાની બાકી મજૂરી 150\$.
- 5) કાયમી મિલકતો તા. 7-10-22 ના રોજ ખરીદવામાં આવી હતી હુંડિયામણનો દર 1\$ = ₹ 40 હતો.
- 6) તા. 31-3-24 ના રોજ હુંડિયામણનો દર 1\$ = ₹ 60 હતો.
- 7) તા. 31-3-25 ના રોજ હુંડિયામણનો દર 1\$ = ₹ 62 હતો.
- 8) વર્ષ દરમિયાનનો સરેરાશ દર 1\$ = ₹ 61 હતો.

ઉપરનું કાચું સરવૈયું રૂપિયામાં રૂપાંતર કરી મુખ્ય ઓફિસના ચોપડામાં શાખાના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

અથવા

પ્ર-3.

કમલ ટ્રેડર્સની મુખ્ય ઓફિસ મુંબઈમાં છે અને તેની શાખા સુરતમાં છે. શાખા મુખ્ય ઓફિસ પાસેથી મૂળ કિંમતે અમુક માલ મેળવે છે અને અમુક માલ બહારથી ખરીદે છે. શાખા તેના હિસાબી ચોપડા અલગ રાખે છે.

તા 31-3-2025 ના રોજનું મુખ્ય ઓફિસ અને શાખાનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

14

વિગત	મુખ્ય ઓફિસ		શાખા	
	ઉધાર ₹	જમા ₹	ઉધાર ₹	જમા ₹
મૂડી		3,75,000		
જમીન- મકાન	1,18,250		40,000	
દેવાદાર અને લેણદાર	1,62,500	45,500	12,500	32,000
રોકડ અને બેંક સિલક	69,500		5,000	
શરૂઆતનો સ્ટોક	37,500		4,500	
નફા નુકસાન ખાતુ (1-4-2023)		24,500		
ખરીદી અને વેચાણ	3,75,000	4,00,000	20,500	82,500
પરચુરાણ ખર્ચા	1,02,500		8,750	
મુખ્ય ઓફિસ તરફથી શાખાને મોકલેલ માલ		60,750	56,250	
ચાલુ ખાતે (શાખા/ મુખ્ય ઓફિસ)	40,500			33,000
	9,05,750	9,05,750	1,47,500	1,47,500

અન્ય માહિતી

- 1) કાયમી મિલકતો પર 20% લેખે ઘસારો ગણો.
- 2) તા. 31-3-2025 ના રોજ મુખ્ય ઓફિસને આખરનો સ્ટોક ₹ 1,13,750 અને શાખાનો આખાનો સ્ટોક ₹ 28,750 છે.
- 3) શાખા અને મુખ્ય ઓફિસના ચાલુ ખાતામાં જે તફાવત છે તેનું કારણ માર્ગસ્થ માલ અને માર્ગસ્થ રોકડ છે.

કમલ ટ્રેડર્સના મુખ્ય ઓફિસ તથા શાખાનું ખાનાવાર વેપાર ખાતું ખાનાવાર નફા નુકસાન ખાતું અને સંયુક્ત પાકુ સરવૈયું તૈયાર કરો. મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે શાખાનું ચાલુ ખાતું પણ બનાવો.

પ્ર-4.

નીચેના પૈકી ગમે તે બે ના જવાબ લખો.

12

- 1) માનવ સંપત્તિના મૂલ્યાંકન માટે ઐતિહાસિક પડતર અભિગમ અને વર્તમાન મૂલ્ય અભિગમ સમજાવો
- 2) માનવ સંપત્તિના હિસાબોની ઉપયોગીતા અને મર્યાદાઓ જણાવો
- 3) પર્યાવરણ લક્ષી હિસાબી પદ્ધતિનું કાર્ય ક્ષેત્ર અને ઉપયોગીતા સમજાવો
- 4) પર્યાવરણ લક્ષી હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ આપી તેના કાર્યક્ષેત્ર અને ઉપયોગીતાની ચર્ચા કરો.

ENGLISH VERSION

Q-1.

A) Right journal entries in the book of the head office of the following transactions.

10

- 1) Head office paid ₹ 5,50,000 of its own Sita branch and Jaya branch ₹ 4,00,000 which are not recorded in the books.
- 2) Depreciation on property of Sita branch is ₹ 48,000. The property account is maintained in head office books.

- 3) Goods worth ₹65,000 and goods worth ₹ 75,000 are sent to both the branches by the head office which are not received by the branch till 31st March year end.
- 4) A customer of Sita branch returned goods worth ₹ 75,000 to Jaya branch.
- 5) Goods of ₹ 4,60,000 were sent by Sita branch to Jaya branch which was not recorded

B) The following details have been obtained from the Trial balance sheet of Dishan Company Limited dated 31-3-2025:

Particulars	Debit ₹	Credit ₹
Income Tax Provision 1-4-24		3,50,000
Income Tax Paid in Advance 1-4-24	2,80,000	
Income Tax Paid in Advance (Current Year)	3,00,000	
Income tax deducted at source	25,000	22,000
Profit and Loss Account 1-4-24		4,20,000

Year 2023-24 Income Tax assessment was completed, and the income tax liability was fixed at ₹ 3,60,000. The company's profit for the current year was ₹ 8,00,000 and the company pays income tax at the rate of 30%

Q-2. The following balances were found in the books of Teerth Company Limited as on 31-3-25.

Debit	₹	Credit	₹
Director's Fees	15,500	Gross Profit	3,30,000
Administrative expenses	35,000	Equity share capital	10,00,000
Investments	3,80,000	Preference share capital	2,00,000
Audit fees	3,500	General reserve	4,80,000
Selling expenses	25,800	Security premium	1,00,000
Bad debt	2,500	Arrears of expenditure	8,000
Debtors	63,000	Proposed dividend previous year	50,000
Preference share redemption account	2,20,000		
Land	9,00,000	6% Debentures	5,00,000
Building	5,20,000	Provision of taxation 1-4-24	2,35,000
Plant	2,50,000	Profit & Loss Account 1-4-24	95,000
Furniture	90,000	Creditors	85,000
Closing stock	90,000	Miscellaneous Income	35,600
Cash	50,000		
Income tax paid in advance 2023-24	2,15,000		
2024-25	80,000		
Debenture interest	30,000		
Dividend paid previous year	43,000		
Bills Receivable	55,300		
Bank	35,000		
Calls in arrears	15,000		
	31,18,600		31,18,600

Additional Information:

- 1) In the meeting of the directors dated 6-12-24 it was decided to give one fully paid bonus share as 1 bonus share for every 5 shares to the members whose installment amount is not outstanding. But his book is yet to give effect.
- 2) On 1-10-24 the reference shares were redeemed at a premium of 10%, but no entries were passed for giving effect there to accept payment standing to the debit of preference share redemption account.
- 3) Administrative expenses include ₹ 5000 as remuneration to the Managing Director. Director are to be paid remuneration at the rate of 5% of net profit.
- 4) Depreciation is to be charged at 10% on buildings, 12% on plants and 5% on furniture.
- 5) The investments consisted of ₹ 1,20,000 in government securities and the rest in shares of Venus Company Limited (paid of ₹ 80 per share of ₹ 100 each).
- 6) ₹ 10,000 shares of ₹ 100 each are called up of which installment amount is due on 1,000 shares
- 7) Director have recommended a dividend at 6% on fully paid-up equity shares after carrying ₹ 40,000 as reserve for the current year.

From the above information, prepare the Final accounts in the books of Tirtha Company Limited in the form of vertical profit and loss and vertical balance sheet as per requirements of Schedule-III of Companies Act 2013.

Q-3.

As on 31-3-25 there were the following balances in the books of the Sydney Branch of Surat Head Office.

14

Particulars	Debit \$	Credit \$
Stock	15,000	
Purchase and sales	88,000	1,60,000
Debtors Creditors	32,000	30,000
Bills receivable and bills payable	25,000	15,000
Wages	6,500	
Miscellaneous expenses	2,000	
Rent and tax	4,800	
Administrative expenses	15,000	
Insurance	4,000	
Send goods from Surat company	20,000	
Cash on hand	5,000	
Bank balance	2,500	
Head Office Account		51,600
Furniture	1,800	
Plant Machinery	35,000	
	2,56,600	2,56,600

- 1) Dt. Stock on hand on 31-3-25 was valued at \$ 30,000.
- 2) On Dt. 31-3-25 in Books of Surat head office shows Sydney Branch Account ₹ 33,54,000 debit balance.
- 3) Goods sent by head office to branch ₹ 13,00,000.
- 4) Labor due 150\$.
- 5) The Fixed assets were purchased on 7-10-22 at the exchange rate of 1\$ = ₹ 40.
- 6) As on 31-3-24, exchange rate was 1\$ = ₹ 60.
- 7) As on 31-3-25, exchange rate was 1\$ = ₹ 62.
- 8) The average rate during the year was 1\$ = ₹ 61.

Convert the above Trial balance sheet to rupees and prepare the branch final accounts in the books of head office.

OR

Q-3.

Kamal Trader has its head office in Mumbai and its branch in Surat. The branch receives some goods from the head office at original cost and purchase some goods from outside. A branch maintains its books of accounts separately. Dt.31-3-2025 The Trial balance sheet of head office and branch as on is as follows: **14**

Particulars	Head Office		Branch	
	Debit ₹	Credit ₹	Debit ₹	Credit ₹
Capital		3,75,000		
Land-building	1,18,250		40,000	
Debtors and Creditors	1,62,500	45,500	12,500	32,000
Cash and bank balance	69,500		5,000	
Opening Stock	37,500		4,500	
Profit loss account (1-4-2023)		24,500		
Purchase and Sales	3,75,000	4,00,000	20,500	82,500
Miscellaneous expenses	1,02,500		8,750	
Goods sent from head office to branch		60,750	56,250	
At current (Branch/Head Office)	40,500			33,000
	9,05,750	9,05,750	1,47,500	1,47,500

Other Information :-

- 1) Depreciation is charged at 20% on fixed assets.
- 2) Dt. 31-3-2025 Closing stock ₹ 1,13,750 to head office on and branch Closing stock is ₹ 28,750.
- 3) The difference between the current account of the branch and the head office is due to goods in transit and cash in transit.

Prepare column Trading Account column Profit Loss Account and Combined Balance Sheet of Kamal Trader Head Office and Branch. Also create a current account of the branch in the books of the head office.

Q-4.

Write the answer to any two of the following.

12

- 1) Explain the Historical cost approach and present value approach method for valuation of human resource.
 - 2) State the usefulness and limitations of Human Resource Accounts.
 - 3) Explain the scope and usefulness of environmental accounting
 - 4) Explain the meaning of environmental accounting and discuss its scope and utility.
-